

RIIKLIK TUNNUSTUS

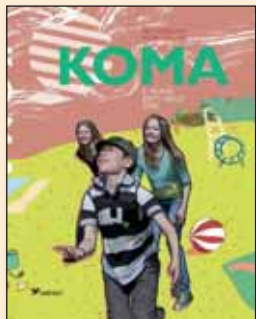
Reet Bobõlski, Helin Puksandi ja Margit Rossi 6. klassi eesti keele õpik „Punkt” võitis 2014. aasta kasvatusteaduslike tööde riikliku konkursi õpikute kategoorias.

Palju-palju õnne autoritele II ja III kooliastme moodsa eesti keele õppekomplekti loomise ja väärt autoriteks kasvamise eest!

Samade autorite 9. klassi eesti keele õpik „Peegel” saavutas 2012. aastal Euroopa parima õpiku võistluse BESA (Best European Schoolbook Awards) kolmandas kategoorias ehk 12-aastastele ja vanematele lastele mõeldud õppekirjanduse seas teise koha.

Õnnitleme Helin Puksandit ka doktoritöö eduka kaitsmise puhul!

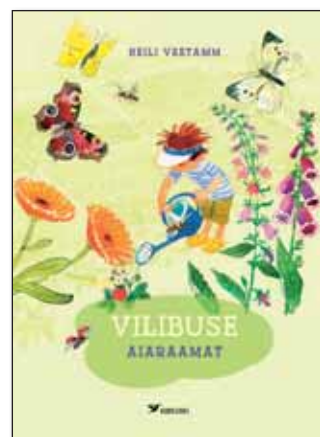
LOODUSES ON LUGUSID

Loodus on nagu võõras keel – et seda lugeda, on vaja keelt õppida. Liikide määrarjad on nagu sõnastikud, mille abil me saame loodusekeelt tõlkida. See on üsna vaevanõudev tegevus ja lapsele tihtipeale ka üle jõu käiv. Kes on näiteks see erksinine põrisev putukas, keda kesksuvel jõe ääres nii palju näha võib? Kui lapsel on keegi, kes looduse keelt mõistab, saab ta teada, et see on kiil, paremal juhul isegi, et kiili nimetus on vesineitsik. Ja nüüd ei ole see enam lihtsalt üks põriseja, vaid keegi, kellel on nimi ja kes seeläbi teistest eristub. Mis ta siin teeb ja kuidas ta siia sai, on järgmine küsimus. Aga niimoodi saab juba alguse üks lugu ja lugusid meeldib lastele kuulata. Lugude kaudu ärkab loodus lapse jaoks ellu, muutub kaunist kahemõõtmelisest pildist kohaks, kus saab ringi seigelda. Loodus on nagu muinasjutumaa, kus võib kohata täiesti fantastilisi olevusi ning kus juhtuvad ennekuulmatud asjad. Kas pole see siis ime, et siinsamas meie kõrval elutseb üks putukas, kes veedab suurema osa oma elust vee all, tuleb siis ühel ilusal päeval veest välja, „kasvatab” endale tiivad ning hakkab lendama. Või kobras – loom, kes oma kahe tugeva hambaga suudab langeda endast mitu-mitu korda suuemand puid. Või taimed, kes lillegi liigutamata saavad hakkama ühe ressursinõudvaima tegevusega – järelkasvu muretsemisega. Juba ühelainsal ruutmeetril maapinnal juhtub nii palju põnevat, tähelepanuväärset, jubedat, naljakat ja dramaatilist, et kui vaid oskaks, võiks sellest kas või sada lugu vesta. Ma arvan, et lapsed, kes on selliseid lugusid kuulnud, õpivad looduses ka ise seoseid ja põhjuseid märkama. Meie kirjastuse loodusraamatud ongi sündinud sooviga seda keelt põnevateks lugudeks vormida ning sel moel loodust lapsele avada.

Tiina Tomingas
VÄIKSE KIILI JÕERAAMAT

Eespool mainitud vesineitsik on „Väikse kiili jõeraamatu” peategelane. Selle raamatu lugude jutustajana tahtsin ma vastata nendele paljudele miks-küsimustele, mida teatud vanuses lapsed võivad lõpmatuseni küsida. Alustades sellega, miks jõgi voolab ja kuhu ta voolab; miks on jõevesi mage, aga merevesi soolane või miks taimed oma õienupu vaid päikse käes avavad või miks kalad vees ei upu jne jne. Kuid samuti tahtsin ma lastele näidata, et loodus võib olla ühtlasi nii põnev ja avastamist väärt kui ka naljakas ja mänguline ja et mitte mingil juhul ei ole see igav. Needsamad lood seob tervikuks pea meetri pikkune jõeelu pilt. Ja et laps ei oleks ainult kuulaja rollis, on lugude vahele pigitud taimede ja loomade kohta nuputamise-, tähelepanu- ja joonistamisülesandeid, ning ka jõematemaatikat ja linnuluulet.

Heili Veetamm
VILIBUSE AIARAAMAT

Ma ei saa küll teiste eest kõneleda, aga arvan, et umbes samasuguse sooviga, samade põhimõtete ning ka samale vanuserühmale on kirjutatud Heili Veetamme „Vilibuse aiaraamat”. Vilibus on väike mehike, kes otsustab suure aia rajada. Siin on lapsele toredate lopsakate piltide abil näidatud, kuidas muutub rohtunud maalapike viljakaks aiamaaks ning milliseid loomi aiamaa ligi meelitab. Väike lugeja õpib tundma tööriistu ning avastab kompositiivhunniku põnevat maailma. Ta saab teada, millisele loomale maitsevad aiataimed sama palju kui Vilibusele ning mis loom on ablas aiakahjurite järele. Viljade valmistamise ajaks on raamatus mitu lihtsat retsepti: selles eas lapsed saavad juba hästi hakkama „Päevitunud tomati” või õunanätsu valmistamisega. Nõnda on selleski raamatus isetegemine ja osalemine tähtsal kohal.

Loodusraamatuid valides on hea meeles pidada sedagi, et tolle eesmärk ei ole mitte niivõrd kutsuda last lugema, kui juhata da teda raamatust edasi, õue, kus laps saab kõike ise vahetult kogeda.

TIINA TOMINGAS,
toimetaja

Tiina on Koolibri loodusnaine. Et viimasel ajal on lugejate huvi looduse vastu hüppeliselt kasvanud, siis oleme välja andnud väga palju loodusetemalisi raamatuid nii lastele kui ka täiskasvanutele ja kõigi nende toimetamine on olnud Tiina õul. Ka oma kolleege nõustab ta vajadusel õigete liigimede asjus. Peale selle toimetab Tiina praegu uut 1. klassi eesti keele õppevara vene õppekeelga koolile. Tiinast on saanud Koolibri-aastate jooksul autor: äsja ilmus tema esimene raamat „Väikse kiili jõeraamat”.

KAKS LAHEDAT SUVEKAASLAST

Eestimaa ilusa suve alguseks on kaante vahele jõudnud kaks vahvat raamatut, mis aitavad puhkuseaega veelgi mõnusamalt ja sisukamalt veeta.

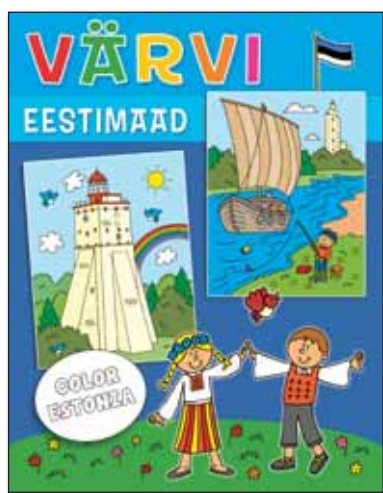

NOOR JALKAFÄNN

„Noor jalkafänn” on lausa asendamatuks abiliseks igale jalgpallisõbrale. 12. juunil Brasiilias algavaid jalgpalli maailmameistrivõistlusi silmas pidades leiab raamatu kaante vahelt nii alagrupiturniiri kui ka väljalangemismängude tabelid kuni legendaarsel Rio de Janeiro Maracana staadionil peetava finaalmänguni välja. Raamatule lisavad väärtust maailma säravaimate jalgpallurite tutvustused ja pildid ning korralik ülevaade jalgpalli ajaloost.

Eraldi räägitakse põhjalikult maailma kõigi aegade parimaks jalgpalluriks valitud Pelest, saab teada, et tänapäeva tähtmängijal Ronaldol on Portugalis oma riidepoe-kett ja et jugoslaavlasest rootslane Zlatan Ibrahimovits oli lapsena paras kraade ja just jalgpall aitas tal kasvada tubliks meheks.

Lisaks leiab raamatust lõbusaid mängu ja ülesandeid: vali järgmiseks jalgpallikohtumiseks parim mängijate koosseis, tee taktikaliselt õiged valikud, leia üles kõik riigid, kus on korraldatud maailmameistrivõistlusi, ühenda eri riikide jalkafännid õigete lipuvärvidega. Raamatule lisavad väärtust ka vahvad jalgpalliklepsud.

VÄRVI EESTIMAAD. COLOR ESTONIA

Lõbus pildiraamat on teejuhiks 32 Eestimaa kaunisse ja huvitavasse paika, abiks eesti- ja ingliskeelsed pildiallikirjad. Piltidele on joonistatud neid kohti iseloomustavad rajatised ja tegevused nii värviliselt kui ka lihtsalt piirjoontega.

Nõnda leiab raamatulehekülgedelt nii vahvalt joonistatud Kõpu majaka, Rakvere tarvakuju, Tori põrgu, Soomaa üleujutatud taluhoovid kui ka Tuhala nõiakaevu. Nii Elistvere loomapargi asukad kui ka Tallinna lauluväljaku, kus just algaval suvel peetakse maha üks tõsiselt tore pidu.

Minge vaadake piltidel kujutatud paigad ise üle ja värvige pildid nii, nagu teile endale meeldib.

KUHU PÕGENEDA KIUSAJATE EEST?

Armastatud ja rohkete auhindadega pärjatud austria kirjaniku Christine Nöstlingeri kõige esimene lasteraamat „Tulipunane Friederike” ilmus saksa keeles ligi 45 aasta eest (1970), kuid mure, millest see kõneleb, on põletav tänapäevalgi. See on mure laste pärast, kes on teistsugused ning langevad seetõttu kaaslaste mõnituste sihtmärgiks ja kiusamise alla.

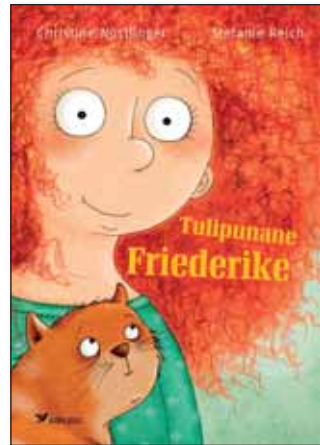
Friederike on punase peaga üpris paks esimese klassi tüdruk. Lisaks veel õpib väga hästi ja saab õpetajalt kiita. Kõik see annab piisavalt põhjust, et teised lapsed teda endavääriliseks ei pea: Friederike on teistsugune kui ülejäänud ja seega põlastusväärne.

Teistsugune ja seega tõrjutud on ka Friederike sõber postiljon Bruno. Bruno on nimelt värvipime ja kaotab seetõttu töö.

Väljakannatamatust olukorrast päästab vaid põgenemine maale, kus elavad head ja hoolivad inimesed. Et sinna jõuda, tulevad appi Friederike vaarika-porgandi-tomatikarva juuksed ja saladuslik punaste kaantega raamat. Kaasa saavad kõik, keda tüdruk armastab – nii punase kasukaga üpris paks kõnelev kass Kõuts, Annatädi kui ka Bruno ja tema naine. Aga viis, kuidas heade inimeste maale jõuda on küllaltki ebatavaline.

See-eest on täitsa tavaline tegelane linnapea, kes piilub rahvakogunemist linnavalitsuse aknast ja kutsub inimeste rahustamiseks kohale tsirkuse. Näinud, et kavalus toimis, jätkab lõunauinakut.

Christine Nöstlinger ei ole seadnud endale eesmärgiks pakkuda kiusamisprobleemile reaalelus rakendatavat lahendust,

Christine Nöstlinger TULIPUNANE FRIEDERIKE

vaid värvilist ja haaravat muinasjuttu Friederike-ealistele lastele. Muinasjuttu, mis sisendab nooresse lugejasse headust ja mõistmist. Lahendusi leiab juba kirjaniku pisut vanemale auditooriumile suunatud teostest. Eesti keeles on varem ilmunud kuus Christine Nöstlingeri raamatut: „Vahetuslaps” (1990; 2008), „Tarkpea tegutses” (2001), „Greteke Sackmeier” (2001), „Greteke, mu kullake” (2002), „Greteke Hansukese-mure” (2002), „Ah sa pagan! Julia päevik” (2007).

MEELIS LAINVOO,
toimetaja

Varem õpetaja ja ajakirjanikuna töötanud Meelis toimetab Koolibris kirjanduse ja vene õppekeele koolide eesti keele õppekomplekte. Ta on näiteks Priit Kruusi III kooliastme sarja „Kahekõne” toimetaja. Hea toimetaja on nagu kaasautor ja seetõttu juhtub üsna sageli, et varem või hiljem saab ka temast endast autor. Meelisel ongi praegu käsil gümnaasiumi kirjanduse valikkursuse õpik „Kirjutatud maailmad”. Meelis on ka meisterlikult tõlkinud Mihhail Šiškini romaani „Izmaili vallutamine”, samuti siin soovitatud „Tulipunase Friederike”.

MEIE TAVALISED

Juba üle kahe aasta on esmaspäeva õhtuti ETVs jooksnud sari „Meie inimesed”, mis on „sari meist endist – inimestest, kes elavad meie ümber tavalisi elusid, kogeavad rõõme ja muresid”. Just nii tutvustavad sarja selle autorid rahvusringhäälingu kodulehel. Näiteks oli ühes hiljutises saates fookuses ema, kelle vanem poeg on silmapaistev invaujuja, ja noorem, Downi sündroomiga poeg lööb tublilt kaasa perefirmas töös.

„Meie inimeste” eesmärk on üpris selgesti läbinähtav: pakkuda avalikus elus domineerivale nurinale vahelduseks innustavaid näiteid. Ehkki hinnanguid otsesõnu ei anta ja moraali ei sõnastata, kõnelevad need lood ise enda eest. Portreteeritavad inimesed on vägagi keerulises olukorras suurepäraselt hakkama saanud ja võiksid teistele eeskujuks olla. Puudusest võib saada rikkus.

Samasugust hoiakut toetab ilmselt soome kirjanik Ville Hytönen, kelle populaarne lasteraamat on nüüd Kadri Jaanitsa tõlkes olemas ka eesti keeles. „Eeslikõhv köösliahv” asetab tegelased – metsa loomad – olukorda, mis meist enamikule tundub hästi tuttav: mingi eripära tõttu on keegi sattunud kiusatava rolli.

Raamatu peategelane on väike haigete kopsudega eesel. Teised loomad narrivad teda alalise kõhimise ja hingeldamise pärast: „ees-li-kõhv-köös-li-ahv” saadab õnnetut eesli kuhu tahes ta ka ei lähe. Nõokijate eest rahulikku varju otsides satub ta kokku ahviga, kes pole teiste loomade moodi käbe ja osav, vaid liigub kohmakalt ja vaevaliselt ning kelle üle selle pärast samuti naerdakse. Kaks üksildast loomakest avastavad üheskoos, kui vahva on olla teistsugune, ja nõrkusest saab tugevus. Eesli ja ahvi värske sõprus loob aga hoopiski uue olukorra. Missuguse, see jäägu juba raamatust lugeda.

Lastekirjandusele traditsiooniliselt oma-seks peetud läbinähtavat didaktikat eesli-

Ville Hytönen, Matti Pikkujämsä EESLIKÕHV KÖÖSLIAHV

kõhvi raamatust ei leia. Manitsusi ja hinnanguid Ville Hytönen ei jaga, tema käekiri on nüüdisaegne ja lugu jutustatakse pigem pisut absurdikas võtmes. Tähelepanu ja tunnustust väärrib tõlkija Kadri Jaanits, kes vahel tõlkimatuna näivale, originaalis eriliselt kokku kõlavatele sõnadele on leidnud suurepärase eestikeelse väljenduse.

Raamat valiti Soome 2013. aasta kolme kõige kaunima lasteraamatu sekka ja žürii on esile tõstnud kunstnik Matti Pikkujämsä leidlikku, lapsele sobivat vormitaju ning värvilahenduste ja sisu, samuti tüpograafia kooskõla.

Kokkuvõtteks on raamatu tagakaanel kirjas, et „oleme kõik isemoodi – ja just selle pärast nii sarnased”. Seda tasub eestlastel, kes me tavatsemegi end esitleda kui liberaalse hoiaku esindajaid, aeg-ajalt ikka meelde tuletada.

MARGIT ROSS,
toimetaja

Margitist on saanud tööaastate poolest Koolibri vanim toimetaja. Margiti heatahtliku, kuid kindla suunamise all ilmub kogu meie eesti keele õppevara. Aja jooksul on ta välja töötanud selged kriteeriumid, millele peab üks kaasaegne õppekirjandus vastama ja kuidas välja nägema. See on temast teinud toimetajatöö kõrval ka 6. ja 9. klassi eesti keele õppekirjanduse kaasautori. Need on Koolibri kõige enam tunnustust pälvinud õpikud. Eesti keele õpikute toimetaja ja filoloogina jagab ta alati lahkelt keelenõu ka oma kolleegidele.

MULLE MEELDIB LENNATA (AGA MITTE ERITI KÕRGELT)

Mulle meeldib lennata. Rohkem kui reaalse lennukiga, meeldib mulle lennata mudellennukiga. Ning kui täiesti aus olla, meeldib mulle lendamisest enam nende lennukite ehitamine. See töö nõuab täpsust, teadmisi aerodünaamikast ja elektronikast ning tohutult kannatlikkust. Iga järgmise projektiga muutuvad ehitatavad lennukid aina keerulisemaks.

Esimese lennuki ehitamine algab ikka kõige lihtsamast mudelist. Lihtsate asjade parimad asjatundjad on muidugi jaapanlased. Ei ühtegi üleliigset joont, puhas vorm ja praktilisus – need märksõnad iseloomustavad kõige paremini kolme jaapani disaineri väljamõeldud mudellennukeid, mis on meisterdamiseks raamatus „Mudellennukid. Ehita ja lennuta”. Neid lennukeid

Kotaro Kita
EHITA JA LENNUTA! MUDELLENNUKID

võib ehitada koos lastega või siis, kui lapsed juba magavad ☺ Mida täpsemalt ehitada, seda paremini mudel lendab. Esimese lennuki ehitamine on pisut harjumatu, kuna kokku tuleb panna märkmisväärne hulk detaile. Järgmised mudelid valmivad juba kiiremini. Kui lennuk on valmis ja esimesed testlennud tehtud võib lennuki kaunistada värviliste klepsudega. Kellel on huvi lennukite vastu ning tahtmine asju ise teha, siis selle raamatuga saab mudelismile sõrm antud. Raamatus olevate lennukite lennuvõimelisust testisid Hiiumaa Mudelklubi katselendurid, raamatu tõlkis Berliinis elav mudellendur Thilo Fürstenberg.

TIIT TÕNURIST,
peakunstnik

Tiit on Koolibri peakunstnik. Eelkõige tegeleb ta matemaatika ja loodusainete õppekirjanduse kujundamisega. Et loodusainete õppetekst vajab kõrvale rikkalikku pildimaterjali, käib Tiit seda mööda Eestit fotoaparaadiga jahtimas. Tema suurepärase loodusfotod moodustavad olulise osa Koolibri pildipangast ning annavad suurepärase lisaväärtuse meie loodusõpetuse esitlustele. Maa peal pildistamine muutus Tiidu jaoks aga igavaks ja viimastel aastatel on jõudnud õpikutesse fotod, mis on tehtud õhuvarustest, kasutades selleks spetsiaalselt ehitatud multikoptereid.

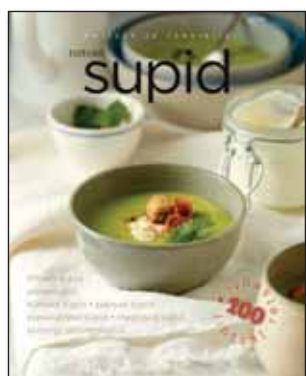
SUVISELT KERGE

Suvel tahaks kõike natuke lihtsamalt ja kergemalt võtta, olla vaba koormavatest kohustustest ja tegelda lemmikutega, olgu need siis pereliikmed, koduloomad või hobid, milleks külmal ja pimedal aastaajal piisavalt aega ei jäänud. Isegi tüütu igapäevane küsimus, mida lõunaks või õhtuks süüa teha, ei tundu suvel nii painav. Või ehk toimida just vastupidi ja teha söögitegemisest lõbus ajaviide?

Sellise kerge ja kerglasema meeleoluga haakuvad väga hästi mitmed Koolibri uued kokaraamatud. Sarjas „Maitsev ja tervislik” viimasena ilmunu, pealkirja all „Toitvad supid” pakub lisaks tõesti rammusatele peaaegu-et-pajaroogadele ka suvisemaid kreemsuppe, külmi suppe ja inspireerivaid magusaid suppe. Kui olete raamatut lehitsenud ja mõne meelepäraste supi ka valmis vaaritanud, siis hakkab pea tööle ja suudate ehk ka ise külmkapis ja aiamaal leiduvast perele supi lauale võluda. Meel (ja kaal) saab kergem ning rannahooaeg võib alata.

Kellel supist väheks jääb, saab ideid ka teistest sama sarja raamatutest, näiteks „Kerged salatid” või „Taimetoidud”. Kogu sari on endale juba truu lugeja leidnud, sest mitmestki ilmub juba kordustrukk. Tegemist on tõesti asjalike retseptivalimikega, kus peale üsna uudse lähenemisega roogade ja heal tasemel piltide veel lihtsasti järgitavad selgitused. Ka ei ole tavaliselt vaja keerulisi ja haruldasi koostisosi, vaid kasutatakse ikka seda, mida aiast, kapist või nurga pealt poest saada.

Päris kuumade päevade kaaslaseks sobib hästi veel üks sama sarja raamat, „Smuutid ja mahlakokteilid”. Pole uudiseks, et smuuti on mõnusaks vahetalaks või ergutuseks. Et aga segumahladest saab

Mark Hockenull
Maitsev ja tervislik. TOITVAD SUPID

terve menüü koostada ja supist magustoiduni lõunasöögi lauale panna, see tuleb küll oma silmaga üle vaadata ja oma köögis järele proovida. Kuumast ilmast uimase pea kosutuseks on smuutist saadav vitamiinilaks vägagi värskendav.

Kes suvel natuke suuremat köögis askeldamist ei pelga või keda magusaisu selleks pliidi äärde ajab, sellele on heaks abiliseks paksem raamat „Toorjuustukoogid”. Siit leiab igat sorti isuäratavaid ja lahedaid koogike, millega oma päeva magusaks teha. Ja kui te suvel seda ehk nii tihti ei kasutagi, on hea see oma käeulatuses hoida, et vajadusel lemmikretsepti järele vaadata või külalisi oodates midagi uut ja põnevat katsetada.

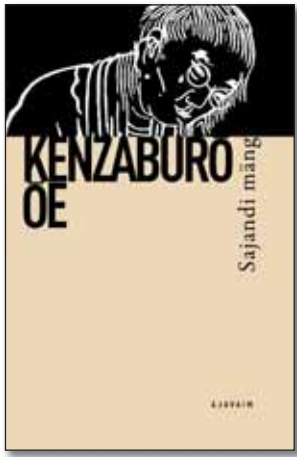
Soovin kõigile värvikat suve ja põnevaid gurmee-elamusi!

ÜLLE KIIVET,
toimetaja

Ülle toimetab peamiselt tõlgitud aimekirjandust täiskasvanutele, nii on tema käe all ühtse keelelise vormi saanud suurem osa Koolibri reisijuhte ja

kokaraamatuid. Rootsi keele hea valdajana on Ülle tõlkinud Ulf Starki ja Pettsoni-raamatud ning saanud nende tõlgete eest ka palju kiita.

**Kenzaburo Ōe
SAJANDI MÄNG**

Kenzaburo Ōe (sünd 1935) sai teise jaapanlasena 1994. aastal Nobeli kirjandusauhinna. Ehkki lääne inimene kipub arvama, et jaapanlaste mõtte- ja elulaad, samuti nende kirjandus jäävad meile kaugeks ja arusaamatuks, siis antud juhul on tegemist kirjanikuga, kes püüab oma loominguga näidata, et jaapanlased on täiesti tavalised inimesed, mitte mingid kummastavad olendid, kelle hingeelu suudavad mõista vaid jaapanlased ise.

Selle 1967. aastal ilmunud teose pealkirja otsetõlge oleks „Maneni esimese aasta ameerika jalgpall” ja romaani tegevuski pendeldab nagu pall kahe ajaloolise sündmuse vahel, 1860. aasta talupoegade ülestõusu ja 1960. aasta külanoorde mässu vahel. Revolutsioon, mille noored supermarketi keisri vastu korraldavad, on nagu vana filmi uuslavastus – tsüklilise ajakäsitluse kohaselt jõutakse samasse punkti, kus kunagi juba oldi, mängitakse mängu, mida kunagi juba mängiti. Ja kõik see põhjustab mängus osalejatele lõputut kannatust. Aeg ja ruum on siin tihedalt läbi põimunud, lõputult korduvat vägivaldset draamat juhiks justkui mingi looduses endas peituv müstiline jõud. Seda teavad ka mängu liidrid, kaks vastandlikku venda, kuid nad ei tee midagi, et hävingut peatada. Hoopis vastupidi, kuna nad on pähe võtnud, et üks neist peab surema... Lagunevate perekondlike sidemete ja grotesksete piltide kaudu antakse edasi arusaama, et kurjuse alged on peidus meis kõigis, on vaid aja küsimus, millal need ilmsiks tulevad.

Kindlasti ei ole „Sajandi mäng” sarnaselt enamiku Ajavaimu sarja raamatutega ei sisult ega vormilt kerge lugemine. Ōe laiemaks teemaks üksikisiku siseheitleste ja inimelu keerdkäikude taustal pole ju midagi vähemat kui vastuoludest ja painetest räsitud Jaapani ajalugu. Olgugi mitte otsesõnu, heistuvad selles „Ameerika jalgpallis” süngete motiividena nii mõnedki kataklüsmid, sealhulgas Hiroshima, ja nii mõnedki Jaapani identiteedi valupunktid – „ebamäärased” on sõna, mida Ōe kasutas oma kodumaa aadressil esimese Jaapani nobelisti Yasunari Kawabata „ilu” asemel Nobeli preemiat vastu võttes. Ebamäärased ameerikaliku ja idamaise, moodsa ja traditsioonilise vahel – kas mitte siin ei peitu põhjus, miks romaan „Sajandi mäng” nagu ka Jaapani tervikuna nii kõitev ja mõistatuslik tundub?

*MALL PÕLDMÄE,
toimetaja*

Olavi Teppan töötab kirjastuses inimesena, kes otsib eelkõige väljaandmiseks sobivat ilukirjandust, „Ajavaimu” sarja ja ainekirjandust täiskasvanutele. Olavi on ka ise suurepärase tõlkija, kes on ette võtnud nii mõnegi esmapilgul väga keerulise teksti, nagu näiteks William Burroughsi „Alasti lõunasöök”.

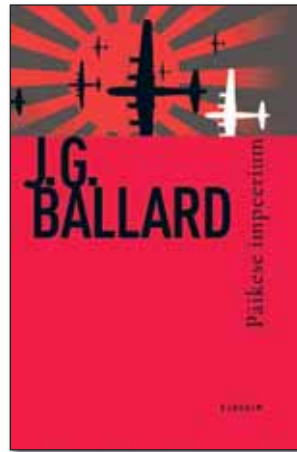

PÄIKESE IMPEERIUM

Sel aastal ilmunud raamatutest on üks huvitavamaid ja nauditavamaid töid olnud inglise kirjaniku J. G. Ballardi „Päikese impeerium”, sest mis võiks toimetajale veel suuremat rõõmu ja väljakutset pakkuda kui eestindus raamatust, mille autori kohta leidub Collinsis inglise keele sõnastikus temanimeline omadussõna – ballardlik (ingl ballardian).

„Päikese impeerium” (inglise keelest tõlkinud Olavi Teppan) on autobiograafiline romaan, lugu Jamie Grahami elust teise maailmasõja ajal jaapanlaste okupeeritud Shanghais. Jamie, hüüdnimega Jim lahutatakse keset ärevaid sündmusi oma vanematest ja on sunnitud üksi toime tulema kõigega, millega ta päevast päeva proovile pannakse. Ballard kirjeldab sõda noore Jimi silmade läbi ning lugejatena samastume selle poisiga kõigis tolle vastukäivates tunnetes, alates lootusest leida oma ema ja isa, kuni hirmuni, et kui ta vanematega lõpuks kohtub, on nii ta ise kui nemad tundmatuseni muutunud. Loodame koos Jimiga, et sõda peagi lõpeb ja tunneme hirmu selle uue ja ähvardava aja ees, mis sõja lõppemisele järgneb. Kas ühe sõja lõpp tähendab järgmise algust? Milline tuleb too kolmas sõda ja mida tähendas see 1945. aasta 6. augustil olümpiastaadioni kohale kerkinud surmvaikne valgus, mille kõrval isegi päike korraks meelegindluse kaotas?

Jim elab ühtviisi kaasa jaapanlastele, ameeriklastele ja brittidele, unistab saada kord ühe, kord teise vaenupoole piloodiks, murrab pead hiinlaste salapärase elufilosoofia üle, püüab lapseliku visaduse ja optimismiga eluvaimu sees hoida nii iseendal kui ka neil, kellega ta vangilaagris olles ja

**J. G. Ballard
PÄIKESE IMPEERIUM**

mujal sõja ettearvamatutel maastikel kokku puutub. Seejuures püüab ta isegi kõige absurdsemas olukordades midagi uut õppida ning koolitarkust ja vanematelt saadud nõuandeid leidlikult ära kasutada. Mõtlesin lugedes korduvalt, kui tähtsad on ikka need mõlemad – hea lastetuba ja hea kool.

Aga sõda, nagu seda näeb teismeline Jim – sõda, milles ei ole vaenlasi – on vaid üks selle raamatu tahkudest.

Hea õpetaja, kui leiad suvel aega see raamat läbi lugeda, siis soovitan seda kindlasti ka oma kolleegidele ja õpilastele.

*ILME RÄÄK,
toimetaja*

Inglise keele õpetajana töötanud Ilme toimetab Koolibris inglise keele õppekomplekte, millest eredamana kerkib esile omamaine gümnaasiumi õppesari „With Flying Colours”. Ilme toimetab ka eelkõige täiskasvanutele suunatud aime- ja ilukirjandust ning on ise tõlkinud Sherwood Andersoni lühijutukogumiku „Winesburg, Ohio”, praegu töötab Ilme Nobeli preemia võitnud Alice Munro „Kerjustüdruku” kallal.

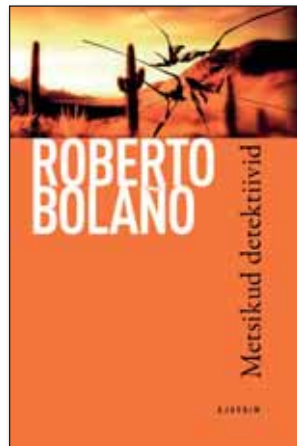

METSIKUD DETEKTIIVID

Roberto Bolaño (1953–2003), Ladina-Ameerika kirjanduse „paha poiss”, teravakeelne provokaator on kõrgemalt hinnatud välismaal kui oma kodumaal Tšiilis või üldse hispanoameerika kirjandusmaailmas. Kuid postuumselt on ta tõstetud juba García Márqueze jt tähtkirjanikega võrdsesse rivi.

Võib kohe öelda, et eestindamiseks valitud ja „Ajavaimu” sarjas ilmunud teos on tõeline lugemisseiklus. Ärge laske end eksitada pealkirja sõnadest ega kohutada raamatu tüsedusest – 700 lehekülge on täidetud nii erinevate ja mõtlemapanevate lugudega, et millestki ei jõua ära tüdida. Raamat algab nagu romaan ikka, paljude tegelaste eluliste seikade kirjeldamisega, aga teatud hetkest hakkab lugeja tajuma, et kõik tiirleb kirjanduse ümber. Seda sümboliseerivad nn kadunud põlvkonna avangardistlikud luuletajad Arturo Belano ja Ulises Lima, kes ise küll „lavale” ei astu, aga kelle donkihhotlikest eksirännakutest annavad „tunnistusi” kõik romaani 53 tegelast. Tegevus on paigutatud aastaisse 1976–1996 ja kulgeb läbi kolme mandri. Lood on raamitud ühe entusiastliku luuletajahakatisse päeviku sissekannetega ja sealt koorub lõpuks ka suurteose puant.

Raamatust ei puudu küll Ladina-Ameerika kirjandusele üldiselt omistatud koloniaalhõnguline dekadents, perekonnasaagad, muinasjutulisus, folkloor, revolutsioon, erootika jne, kuid need teemad jäävad kõrvaliseks, väheoluliseks.

**Roberto Bolaño
METSIKUD DETEKTIIVID**

Pigem haaravad lugejat kirjaniku melanhoolia, (enese)iroonia, absurditunne, kadunud aja otsimine, enesehävituslik elulaad. Romaanis saab nautida erinevaid stiilinäiteid ja muutuvat sõnavara, sest tegelased esindavad erinevaid ühiskonnaklasse ja haridustaset. Siinkohal tuleb muidugi tunnustada tõlkija Klaarika Kaldjärve filigraanset tööd, kes on suutnud selle nõtkendri tundlikkusega eesti keelde üle kanda.

*MALL PÕLDMÄE,
toimetaja*

Mall oli pikalt entsüklopeediakirjastuse toimetaja. Kõik, mis puudutab muusikat ja kauneid kunste, on ka Koolibris tema toimetada, sealhulgas meie muusikaõpikud. Samuti on ta toimetanud palju tõlkekirjandust.

